

Utviklingen i mottakere av arbeidsavklaringspenger og personer med nedsatt arbeidsevne per 30. juni 2019

Notatet er skrevet av Eirik Grønlien eirik.gronlien@nav.no, 15.8.2019.

Sammendrag

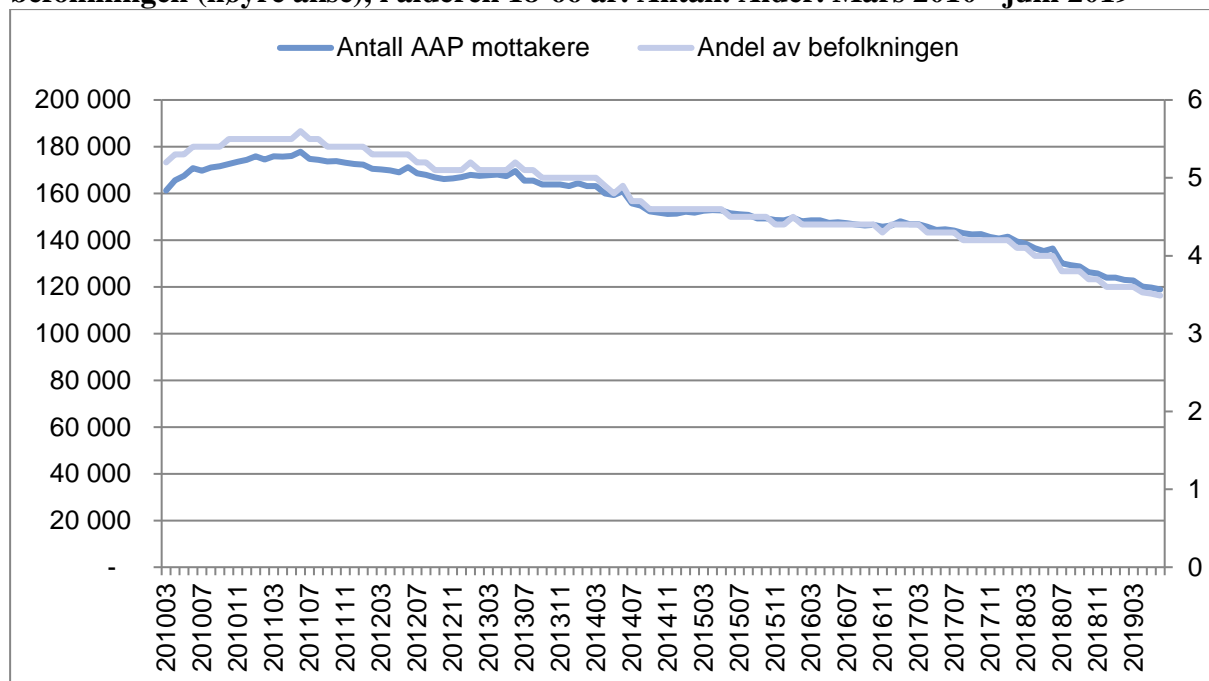
Antall personer som mottok arbeidsavklaringspenger i løpet av juni 2019 var på 118 884. Det innebærer at 3,5 prosent av befolkningen i alderen 18-66 år mottok arbeidsavklaringspenger på dette tidspunktet. Sammenliknet med året før er antall mottakere redusert med 17 600, en reduksjon på 13 prosent. Antall personer som mottok arbeidsavklaringspenger er redusert med 3 900 personer i løpet av andre kvartal 2019, tilsvarende 3 prosent. Så langt i 2019 er antall mottakere av arbeidsavklaringspenger redusert med 5 000 personer.

Ved utgangen av juni var 181 100 personer i alderen 18-66 år registrert med nedsatt arbeidsevne. Dette er en nedgang på 3,9 prosent fra tilsvarende periode i 2018. Antall personer med nedsatt arbeidsevne som mottar arbeidsavklaringspenger er ved utgangen av første kvartal 2019 på 62,7 prosent. En nedgang på 6,5 prosentpoeng fra tilsvarende periode i 2018. Andelen personer med nedsatt arbeidsevne som mottar uføretrygd ligger på 10,3 prosent, en marginal økning på ett prosentpoeng fra 2018.

Nedgang i antall mottakere av arbeidsavklaringspenger

Så langt i 2019 er antall personer som mottar arbeidsavklaringspenger redusert med 5 100 personer. Samlet for 2019 ligger reduksjonen over tilsvarende periode i 2018, hvor antallet ble redusert med 4 200 personer. Det er spesielt i løpet av andre kvartal hvor vi ser en kraftig reduksjon, noe som bryter med et relativt stabilt antall mottakere i første kvartal. Totalt er antall personer som mottar arbeidsavklaringspenger redusert med 3 900 personer i andre kvartal, mens reduksjonen i første kvartal var på 1 200. Sammenliknet med juni 2018 er antallet redusert med rundt 17 600 personer, tilsvarende 13 prosent reduksjon. Andel mottakere av arbeidsavklaringspenger som prosent av befolkningen lå ved utgangen av juni 2019 på 3,5 prosent. Dette er en reduksjon på 0,5 prosentpoeng fra tilsvarende periode i 2018.

Figur 1: Antall mottakere av arbeidsavklaringspenger (venstre akse) og andel av befolkningen (høyre akse), i alderen 18-66 år. Antall. Alder. Mars 2010 - juni 2019

Kilde: NAV

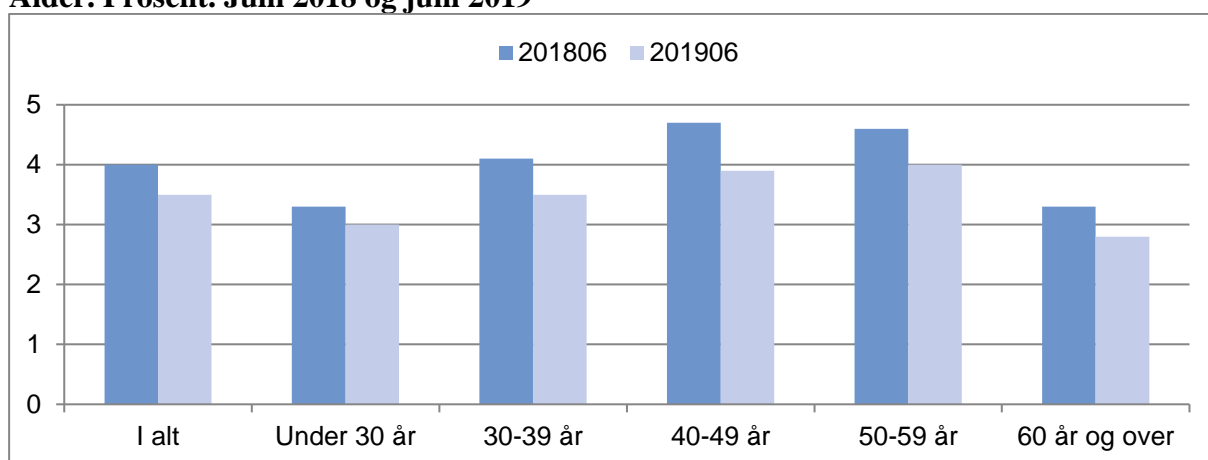
Reduksjon for alle aldersgrupper

Antall mottakere av arbeidsavklaringspenger er redusert for alle aldersgrupper. Størst reduksjon er det i aldersgruppen 40-49 år, hvor andel mottakere er redusert med 5 600 personer (figur 2) fra tilsvarende periode i 2018. Dette tilsvarer en reduksjon på 16,4 prosent. For personer i aldersgruppen 30-39 og 50-59 ser vi tilsvarende mønster, men reduksjonen her er noe lavere (henholdsvis 13,2 % og 12,4 %).

Antall mottakere av arbeidsavklaringspenger i aldersgruppen under 30 år lå ved utgangen av juni på 25 000 personer. Dette utgjorde 3 prosent av befolkningen i alderen 18-29 år. Antallet er redusert med 2 600 personer fra tilsvarende periode i 2018.

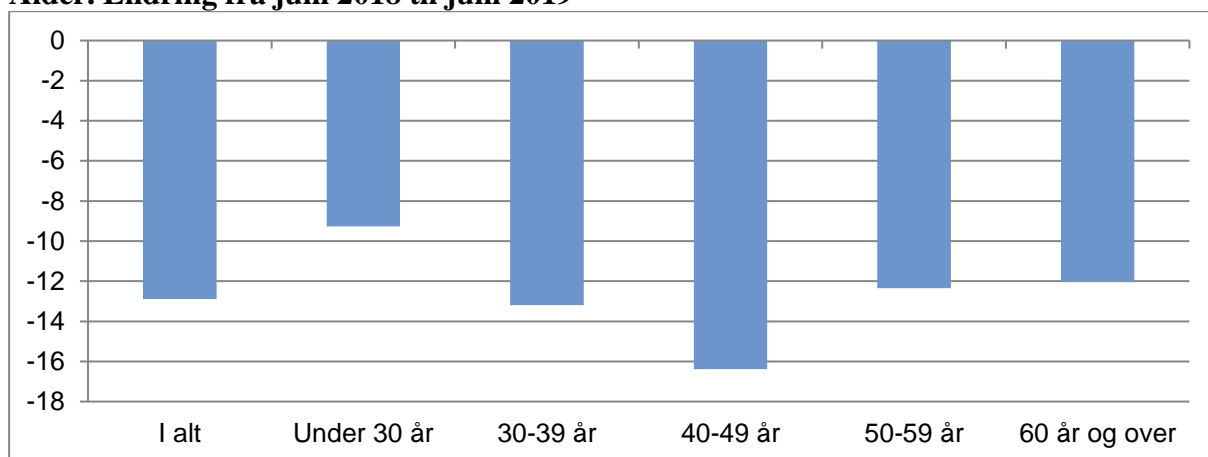
Ved utgangen av mars var 12 000 personer i aldersgruppen 60-66 år registrert som mottakere av arbeidsavklaringspenger tilsvarende 2,8 prosent av befolkningen i alderen 60-66 år. Dette er en nedgang på 1 600 personer sammenliknet med juni 2018.

Figur 2: Andel av befolkningen (18-66 år) som mottar arbeidsavklaringspenger. Andel. Alder. Prosent. Juni 2018 og juni 2019

Kilde: NAV

Figur 3. Prosentvis endring i antall mottakere av arbeidsavklaringspenger. Andel. Alder. Endring fra juni 2018 til juni 2019

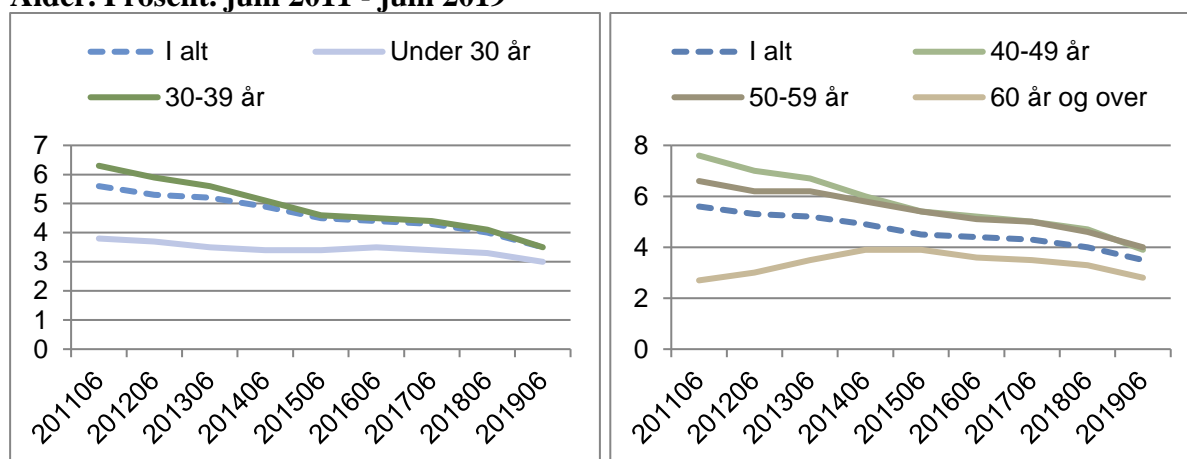
Kilde: NAV

Figur 4 viser at andelen er redusert for alle aldersgrupper siden desember 2011. I perioden 2011 til 2014 økte andelen mottakere av arbeidsavklaringspenger i aldersgruppen 60+, men denne er redusert i perioden etter 2014. Andel personer i aldersgruppen under 30 år som mottar

arbeidsavklaringspenger har vært stabil over tid, etter å ha blitt redusert frem mot 2014. Vi ser nå at andelen er redusert igjen fra desember 2017, mens andel av befolkningen har økt i tilsvarende periode. En medvirkende årsak til reduksjonen er at antallet i aldersgruppene 30-59 år som andelen av befolkningen i aldersgruppen 18-66 er redusert etter 2014.

Regelverksendringene innført i 2018 har medført en kraftig reduksjon for alle aldersgrupper. Reduksjonen i antall personer som mottar arbeidsavklaringspenger kan også henge sammen med en reduksjon i arbeidsledighet i tilsvarende periode. Økning i ledighet har en tendens til å hardere ramme dem med en svak tilknytning til arbeidslivet, som ofte vil kunne være personer med nedsatt arbeidsevne (Kalstø og Kann 2018).

Figur 4. Andel av befolkningen (18-66 år) som mottar arbeidsavklaringspenger. Andel. Alder. Prosent. juni 2011 - juni 2019

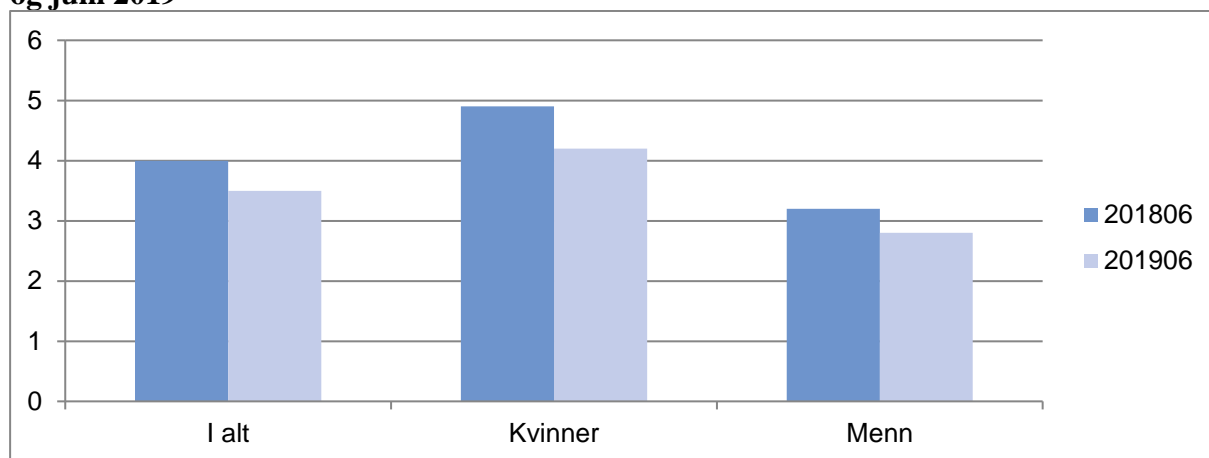

Kilde: NAV

Færre mottakere av arbeidsavklaringspenger både blant menn og kvinner

Flertallet av mottakerne av arbeidsavklaringspenger er fortsatt kvinner. Ved utgangen av juni 2019 var 4,2 prosent av kvinner og 2,8 prosent av menn i alderen 18-66 år mottakere av arbeidsavklaringspenger (figur 5). Målt mot tilsvarende periode i 2019 er det spesielt blant kvinner vi ser en stor reduksjon. Her er antallet redusert med 10 400, mot 7 200 for menn. Som andel av beholdning er reduksjonen allikevel noe større blant menn enn for kvinner. Vi ser den samme tendensen i sykefraværstatistikken og i andelen som mottaker uføretrygd (Kalstø og Kann 2018). For begge kjønn tilsvarer dette en reduksjon på rundt 13 prosent. Fordelingen mellom kjønnene, hvor kvinner utgjør rett under 60 prosent av det totale antall mottakere, har holdt seg stabil siden 2010.

Figur 5. Andel av befolkningen med arbeidsavklaringspenger. Andel. Kjønn. juni 2018 og juni 2019

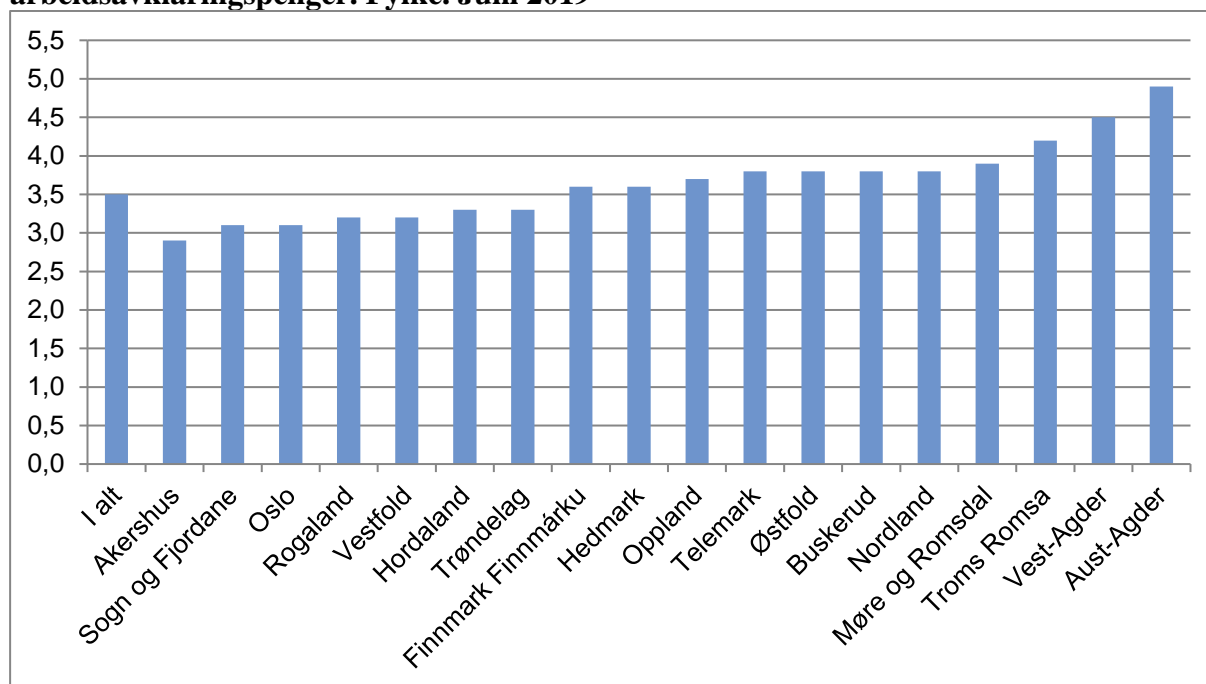

Kilde: NAV

Fortsatt nedgang i alle fylker

Målt mot tilsvarende periode i 2018 er det en reduksjon i alle fylker. Størst reduksjon er det i Aust-Agder og Finnmark hvor andel av befolkningen er redusert med 1 prosentpoeng i perioden. Det er store forskjeller i andel mottakere av arbeidsavklaringspenger fordelt per fylke (figur 6). Til tross for den forholdsvis store reduksjonen er det fortsatt Aust-Agder som er fylket hvor andelen mottakere av arbeidsavklaringspenger er høyest (4,9 %), mens andelen er lavest i Akershus (2,9 %). Det er omtrent det samme mønsteret vi ser for uføretrygd, hvor Østfold og Aust-Agder er fylkene med høyest andel uføretrygdete, mens Akershus og Oslo har lavest andel (Ellingsen 2018). Dette medfører at Agder fylkene og Troms er de fylkene med høyest andel personer som mottar arbeidsavklaringspenger. Generelt er det østlandsfylkene Oslo, Akershus og Vestfold samt Vestlandet og Trøndelag som har den laveste andelen mottakere. Dette kan ha en sammenheng med lavere andel mottakere blant personer i nær tilknytning til regioner med gode arbeidsmarkedsforhold samt at denne aldersgruppen her vil utgjøre en høyere andel av den totale befolkningen.

Figur 6. Andel av befolkningen (18-66 år) som er mottakere av arbeidsavklaringspenger. Fylke. Juni 2019

Kilde: NAV

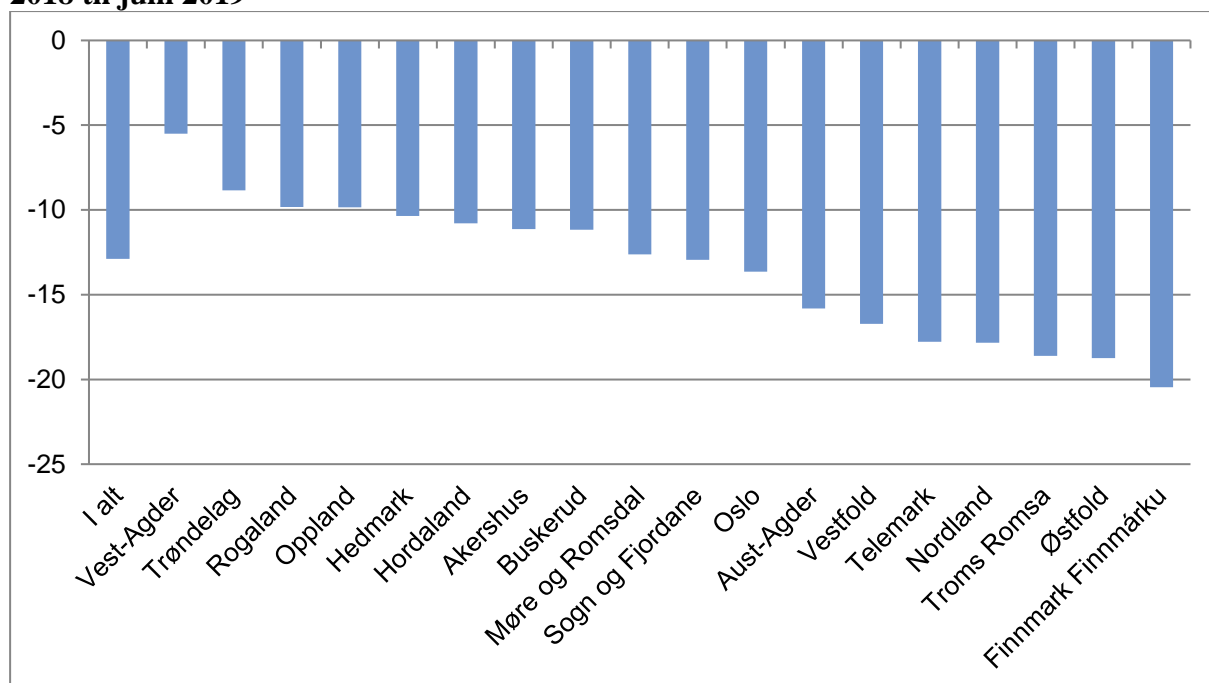
Det er stor variasjon mellom fylkene i utviklingen av antall personer som mottar arbeidsavklaringspenger. Størst reduksjon er det i Finnmark, hvor 20,5 prosent færre mottar arbeidsavklaringspenger ved utgangen av andre kvartal 2019, enn ved utgangen av tilsvarende periode i 2018. Lavest reduksjon er det i Vest Agder (-5,5 %).

Den sterke reduksjonen gjennom 2018 i antall personer som mottok arbeidsavklaringspenger har fortsatt i andre kvartal 2019, etter en stabil periode i første kvartal. I første kvartal steg antall mottakere av arbeidsavklaringspenger i flere fylker, men antallet er til dels kraftig redusert i andre kvartal. Det medfører at Rogaland er det eneste fylket som har sett en marginal netto økning i antall mottakere målt mot desember 2018. Størst netto reduksjon er det i Oslo hvor antall mottakere er redusert med 800 i 2019.

Reduksjonen virker å holde seg på et stabilt nivå målt mot 2018, og kommer som en følge av en stabil nedgang over lengre tid som er forsterket som en følge av regelverksendringer innført i starten av 2018. Frem mot 2018 var det allikevel en økning i andel mottakere i Aust-Agder og Rogaland. Dette kan delvis henge sammen med en periode med økt ledighet i disse fylkene frem mot 2017. Samtidig har vi sett en økning i antall mottakere av uføretrygd for nesten alle fylker i løpet av 2018 (Ellingsen 2018). Av personer som begynner med uføretrygd kommer nær 80 prosent fra arbeidsavklaringspenger, og andelen holder seg stabil over tid. Dette

medfører at en forholdsvis stor reduksjon i antall mottakere av arbeidsavklaringspenger vil gjenspeile seg i en økning i antall mottakere av uføretrygd. Økningen i antall mottakere av uføretrygd fortsetter i 2019, og vi antar den kommer delvis som en direkte konsekvens av en reduksjon i antall personer som mottar arbeidsavklaringspenger som følge av en økt avgang fra ytelsen.

Figur 7. Prosentvis endring i mottakere av arbeidsavklaringspenger. Andel. Fylke. Juni 2018 til juni 2019

Kilde: NAV

Stor reduksjon i personer med muskel- og skjelettlidelser

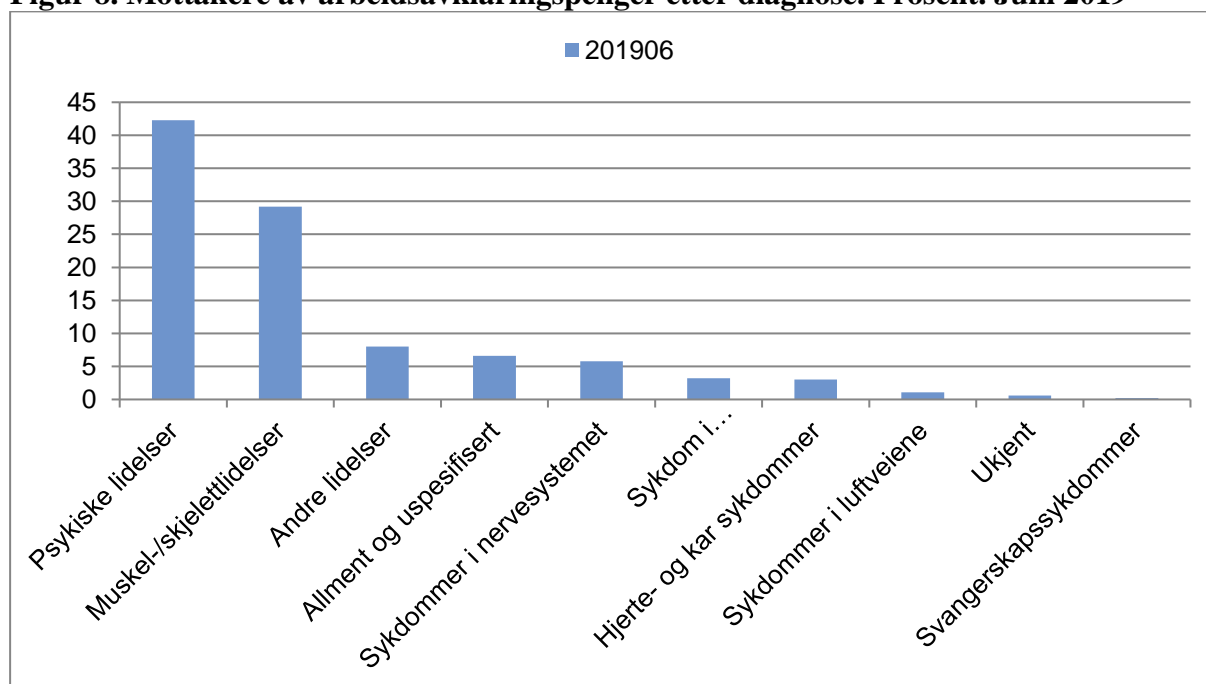
Antall personer som mottar arbeidsavklaringspenger er redusert for alle diagnosegrupper. Av de store gruppene er reduksjonen størst for hovedgruppen muskel- og skjelettlidelser som er redusert med 14 prosent fra tilsvarende periode i 2018. Størst nedgang er det for undergruppen nakke-, skulder-, og arm lidelser og ryggliedelser (16 prosent reduksjon), mens såkalte «andre muskel- og skjelettlidelser» er fortsatt den vanligste undergruppen av muskel- og skjelettlidelser blant mottakere av arbeidsavklaringspenger (53,9 %)¹.

¹ For arbeidsavklaringspenger benyttes icpc2 diagnosekoder. I publisert statistikk består hovedgruppen psykiske lidelser av lettere psykiske lidelser (P02, P04, P06-P10, P20, P25, P27-P29, P75, P78, P79, P82 og P99), angst og depresjon (P01, P03, P74, P76 og P77) og andre psykiske lidelser (P05, P11-P13, P15-P19, P22-P24, P70-P73, P80, P81, P85, P86 og P98). Hovedgruppen muskel og skjelettlidelser består av Nakke-, skulder og armlidelser (L01, L08, L09, L10, L11, L12, L83, L92), ryggliedelser (L02, L03, L84, L85, L86) og andre muskel- og skjelettlidelser (L04, L05, L07, L13, L14, L15, L16, L17, L18, L19, L20, L26, L27, L28, L29, L30, L34, L35, L37, L38, L40, L45, L47, L52, L54, L55, L59, L66, L70, L71, L72, L73, L74, L75, L76, L77, L78, L79, L80, L81, L82, L87, L88, L89, L90, L91, L93, L94, L95, L96, L97, L98, L99).

Psykiske lidelser er redusert med 13 prosent i samme periode og utgjør omtrent den samme andelen av det totale antall mottakere. Reduksjonen er høyest blant dem med «andre psykiske lidelser» (15 %) og angst og depressive lidelser (13 %).

Den vanligste medisinske årsaken til nedsatt arbeidsevne blant personer som mottar arbeidsavklaringspenger er fortsatt psykiske lidelser. Ved utgangen av juni 2019 hadde hele 42 prosent en eller annen form for psykisk lidelse. Rett i underkant av halvparten av disse lider av angst- og depressive lidelser (46,7 %). Disse utgjør alene 20 prosent av alle personer registrert som mottakere i juni 2019. De resterende er delt på andre psykiske lidelser og lettere psykiske lidelser (henholdsvis 25,4 og 27,9 %). Fordelingen har holdt seg stabil over tid.

Figur 8. Mottakere av arbeidsavklaringspenger etter diagnose. Prosent. Juni 2019

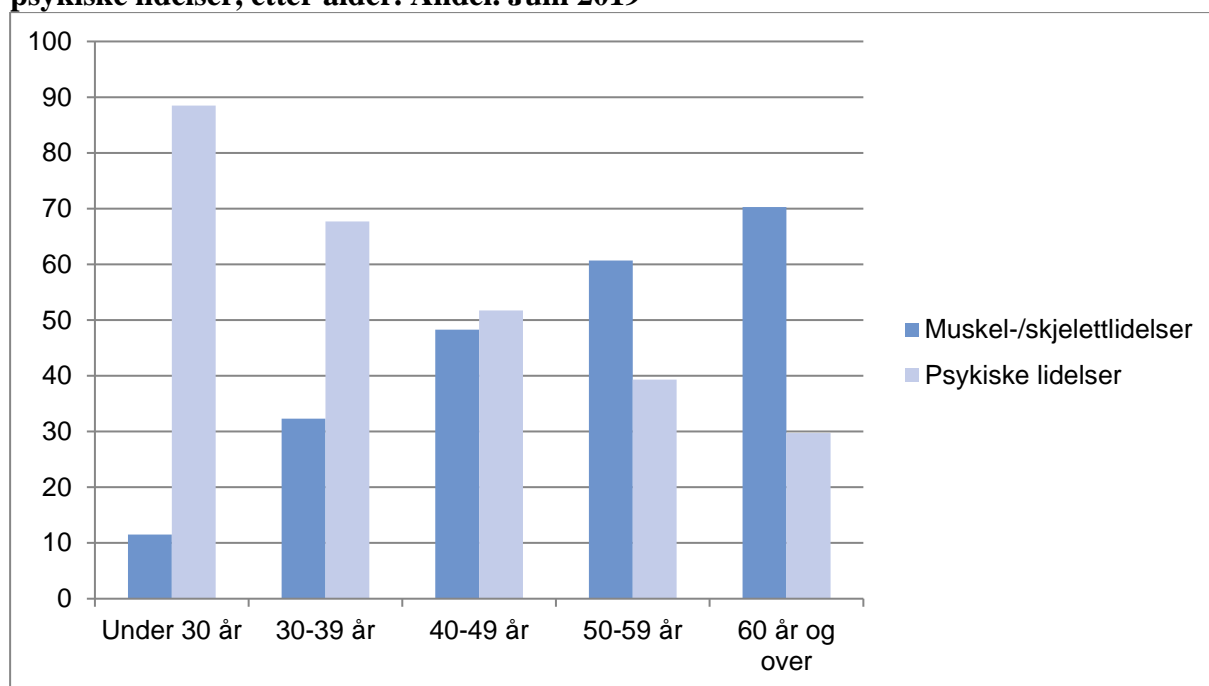

Kilde: NAV

Det er fortsatt høy andel med psykiske lidelser blant dem som tilhører de yngste aldersgruppene. For dem under 30 år utgjør personer med psykiske lidelser 70 prosent av det totale antall mottakere i aldersgruppen. Andel med psykiske lidelser avtar for eldre aldersgrupper, før muskel- og skjelettlidelser overtar som den vanligste diagnosen blant dem i aldersgruppen 50-59 og eldre. Blant personer som tilhører aldersgruppen 60 og eldre utgjør muskel- og skjelettlidelser rundt 43 prosent av det totale antall mottakere.

Blant de eldre ser vi samtidig at en større andel mottakere er registrert med andre lidelser enn psykiske lidelser og muskel- og skjelettsykdommer. Det er spesielt hjerte- og karsykdommer (8 %), samt andre lidelser (12 %) inkludert diabetes type 2, hvor andelen ligger høyere for den eldste aldersgruppen. Vi ser også at andelen personer med disse lidelsene øker med alderen, mens øvrige lidelser virker å være mindre avhengig av alder.

Figur 9. Mottakere av arbeidsavklaringspenger med muskel- og skjelettlidelser eller psykiske lidelser, etter alder. Andel. Juni 2019

Kilde: NAV

Stadig færre nye mottakere har hatt sykepenger i perioden før tilgang

Andelen nye mottakere av arbeidsavklaringspenger som har mottatt sykepenger inntil 2 måneder før overgang til arbeidsavklaringspenger. Etter å ha ligget stabilt rundt 60-63 prosent etter innføringen av ordningen i mars 2010 er denne nå redusert til 54 prosent. Dette er en reduksjon på 5 prosentpoeng fra tilsvarende periode i 2018 og 8 prosentpoeng fra 2017. Samtidig har det vært en økning i andelen som i forkant av arbeidsavklaringspenger har hatt enten arbeidssøkerstatus eller vært registrert med nedsatt arbeidsevne. Andelen som kom fra denne statusen lå i juni 2019 på 36 prosent, en økning på 8 prosentpoeng fra året før.

Tabell 1: Nye personer med arbeidsavklaringspenger. Status to måneder før. Antall og andel. 2.kvartal 2011-2019

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
I alt	13071	12027	11948	12381	13050	13188	11889	11687	13067
Sykepenger	63	61	62	61	60	59	61	59	54
Arbeidssøker/Nedsatt arbeidsevne	25	25	25	25	26	27	27	28	36
Annet og ukjent	12	13	13	15	14	14	12	13	11

Nedgangen i andelen som kommer fra sykepenger kan delvis forklares ved at det er i de eldste aldersgruppene vi ser den største reduksjonen i andel personer som mottar arbeidsavklaringspenger. Det er generelt en større andel personer i de yngste aldersgruppene som ikke har opptjent rett til sykepenger i forkant. Vi antar at andel som kommer fra sykepenger reduseres dersom denne aldergruppen utgjør en større andel av totalt antall mottakere. Den kraftige økningen i andelen som kommer fra nedsatt arbeidsevne eller status som arbeidssøker i 2019 henger sannsynligvis også sammen med endringene i regelverket som ble innført i 2018, og kravet til 52 ukers karenstid etter endt ytelse. Personer som har hatt avgang i starten av 2018 vil ha anledning til å søke om arbeidsavklaringspenger etter ett år. Mange av disse vil kunne vært uten arbeid i forkant og registrert med nedsatt arbeidsevne eller som arbeidssøker. Dette understøttes ved at flere personer står registrert med nedsatt arbeidsevne 6 måneder etter avgang fra arbeidsavklaringspenger, etter innføring av nytt regelverk.

Fortsatt høy avgang i første kvartal 2019

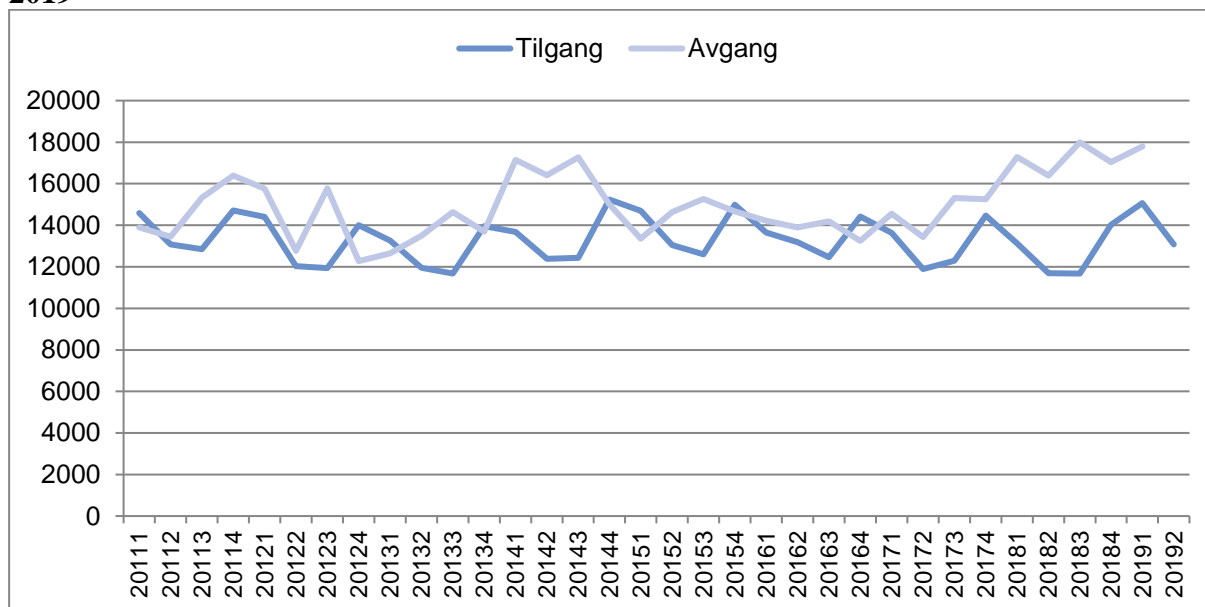
I første kvartal 2019 sluttet 17 800 personer å motta arbeidsavklaringspenger, en økning på 500 fra tilsvarende periode i 2018. Dette utgjør en økning på 2 prosent, og indikerer at den økte avgangen som en følge av regelverksendringene i 2018 opprettholdes i 2019. I løpet av de siste 12 månedene har 69 200 personer hatt avgang fra arbeidsavklaringspenger. Dette er den høyeste avgangen i løpet av en 12 måneders periode etter innføringen av ordningen. Den totale avgangen i løpet av 2018 var på 68 700 personer. Dersom antallet opprettholdes ut året bør vi forvente en tilsvarende avgang i 2019.

Tilgangen til arbeidsavklaringspenger var i andre kvartal på totalt 13 100 personer². Tilgangen så langt i 2019 er økt med rundt 3 300 personer eller 13 prosent, i forhold til tilsvarende periode

² I publisert statistikk regnes avgang fra ytelsen som personer som har mottatt arbeidsavklaringspenger i en måned, men som ikke er registrert med utbetaling de to påfølgende måneder. Dette medfører blant annet at vi publiserer avgangsstatistikk 2 kvartal tilbake i tid, og tilgangsstatistikk for forrige kvartal.

i 2018. Tilgangen er redusert fra første kvartal hvor 15 100 nye personer ble registrert med arbeidsavklaringspenger, og ligger nærmere gjennomsnittet fra tidligere perioder. Dette henger delvis sammen med sesongvariasjoner i inngang til arbeidsavklaringspenger. Tilgangen stiger i absolutte tall for alle aldersgrupper, men dem under 30 år utgjør en økende andel av nye mottakere av arbeidsavklaringspenger. Målt mot tilsvarende periode i 2018 har tilgangen i andre kvartal 2019 steget med 19 prosent blant dem under 30 år, mens den er økt med 10 prosent for gruppen 30 år og over. En noe redusert tilgang i andre kvartal kombinert med en reduksjon i beholdning indikerer en fortsatt høy avgang i andre kvartal.

Figur 10: Antall nye mottakere av arbeidsavklaringspenger (tilgang) og antall som ikke lenger mottar arbeidsavklaringspenger (avgang). Antall. 1. kvartal 2011 til 2. kvartal 2019

Kilde: NAV

Blant dem som gikk av med arbeidsavklaringspenger hadde 28,8 prosent hatt en varighet under ett år, mens rundt 75 prosent hadde en varighet under 48 måneder. Andel personer med en varighet over 4 år er redusert fra 31 prosent i første kvartal 2018, til 25 prosent i 2019. Generelt er det færre personer med avgang fra arbeidsavklaringspenger som har hatt lengre varighet, enn for tilsvarende periode i 2018. Det skyldes sannsynligvis den kraftige reduksjonen i antall personer med arbeidsavklaringspenger ut over ordinær periode i 2018, og kommer derfor som en direkte konsekvens av endringene i regelverket. Det er spesielt i overgangen mellom 4 og 5 års varighet hvor vi ser en høy avgang fra ytelsen, i tillegg til at en

forholdsvis stor andel med avgang fra arbeidsavklaringspenger vil ha mottatt ytelsen etter konverteringen³.

Tabell 2: Avgang fra arbeidsavklaringspenger fordelt på hvor lenge de har mottatt ytelsen ved avgang. Antall og andel. 1. kvartal 2018 til 1. kvartal 2019

Varighet ved avgang	Antall 1. kvartal 2019	Andel 1. kvartal 2019	Andel 1. kvartal 2018
I alt - antall	17 391	17 391	17289
I alt - andel	-	100	100
1 år (1-12 mnd)	5 008	28,8	24,4
2 år (13-24 mnd)	2 921	16,8	17
3 år (25-36 mnd)	2 536	14,6	14,1
4 år (37-48 mnd)	2 610	15	13,8
5 år (49-60 mnd)	2 364	13,6	12,1
Over 5 år (61 mnd -)	1 952	11,2	18,6

Vi ser at personer som har hatt avgang i første kvartal fordeler seg relativt likt tidligere år, det er derimot en tendens til at en større andel har mottatt arbeidsavklaringspenger rundt 4 til 5 år ved avgang, mens langt færre har mottatt det i over 5 år. Dette skyldes innskjerping av vilkårene for unntak fra ordinær periode med arbeidsavklaringspenger på 4 år⁴, som vil påvirke avgangen rundt 48 måneder, samt at antall konverterte saker reduseres da det er færre som går ut av ytelsen i 2018 som har mottatt arbeidsavklaringspenger siden starten av ordningen (se vedlegg B for grafisk oversikt).

Antall og andel som mottar uføretrygd etter avgang fra arbeidsavklaringspenger er redusert

De fleste som slutter å motta arbeidsavklaringspenger vil fortsatt ha overgang til enten jobb eller uføretrygd. Samtidig ser vi at andelen som står registrert med uføretrygd 6 måneder etter avgang er redusert med 4,4 prosentpoeng fra fjerde kvartal 2018. Dette kommer etter at vi i store deler av 2018 så antydninger til at andelen økte. Det kan henge sammen med at svært

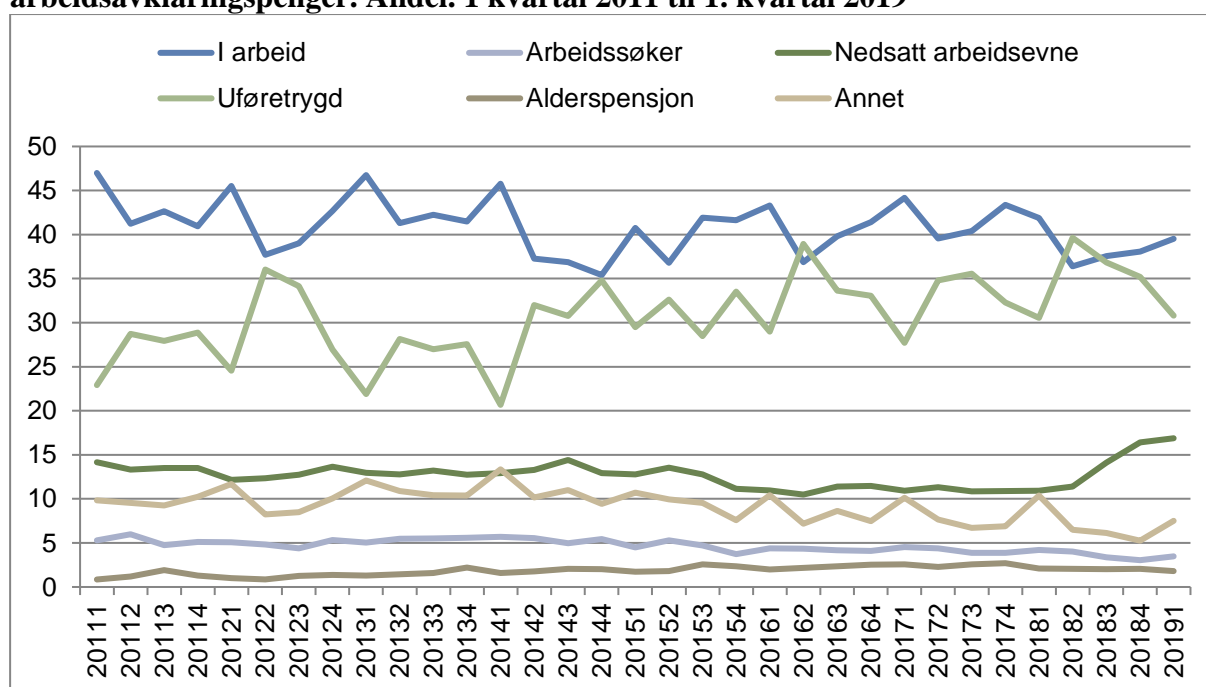
³ Arbeidsavklaringspenger ble innført mars 2010. Personer som før dette mottok yrkesrettet attføring, rehabiliteringspenger eller tidsbegrenset uførestønad ble konvertert over til nytt regelverk.

⁴ Fra og med 1.1.2018 er perioden en kan motta arbeidsavklaringspenger redusert til 3 år. Dette vil kun gjelde vedtak innvilget etter innføring av nytt regelverk og vil da først for personer som ikke har hatt avbrudd i ytelsen etter januar 2018, i starten av 2021

mange personer med avgang i 2018 har hatt lang varighet. Erfaringsmessig vil en større andel av disse ha avgang til uføretrygd. Disse utgjør en stadig mindre andel av det totale antall personer som mottar arbeidsavklaringspenger. Når den høye avgangen opprettholdes kan vi forvente at dette medfører en lavere andel med avgang til uføretrygd.

Det er en økning i antall og andel som er registrert med arbeidsforhold i perioden etter avgang. Trenden er allikevel at andelen er redusert over tid, og økningen i antall og andel i første kvartal 2019 virker også å skyldes sesongvariasjoner i antall mottakere registrert med arbeidsforhold 6 måneder etter avgang. Antall og andel personer som står registrert med nedsatt arbeidsevne fortsetter å øke og fortsetter en trend påbegynt noe i forkant av endringene i regelverk. Antall som etter avgang var registrert med nedsatt arbeidsevne lå i første kvartal på 3 000 personer, tilsvarende 17 prosent av totalt antall personer med avgang. Dette er en økning på 1 400 personer, eller 6 prosentpoeng fra tilsvarende periode i 2018. For øvrige grupper holder andelen seg stabil, men det er tegn til en svak reduksjon i andel arbeidssøkere og personer med arbeidsmarkedsstatus «annet⁵», i løpet av 2018.

Figur 11. Arbeidsmarkedsstatus seks måneder etter avgang fra arbeidsavklaringspenger. Andel. 1 kvartal 2011 til 1. kvartal 2019⁶

Kilde: NAV

⁵ Kategorien «Annet» inkluderer blant annet studenter, selvstendig næringsdrivende og alderspensjonister.

⁶ I grafene er det illustrert hva personene gjør 6 måneder etter avgang fra nedsatt arbeidsevne. Status 3 kvartal 2018 er altså for de som hadde avgang fra nedsatt arbeidsevne i 1 kvartal 2013, status 2 kvartal 2018 er for de med avgang 4 kvartal 2017, også videre.

Fortsatt nedgang i andel med varighet over 4 år

En overvekt av personer som mottar arbeidsavklaringspenger har mottatt ytelsen i mindre enn 12 måneder. Ved utgangen av juni 2019 hadde rundt 43 200 personer mottatt arbeidsavklaringspenger i 12 måneder eller mindre. Antallet holder seg stabilt fra tilsvarende periode i 2018. Den største reduksjonen ser vi hos dem som har mottatt arbeidsavklaringspenger i mer enn 4 år. Her ser vi at antallet er redusert med rundt 10 200 personer, eller 51 prosent fra tilsvarende periode i 2018⁷. Det er spesielt blant den med lengre varighet (over 5 år) hvor vi ser en reduksjon.

Tabell 3: Mottakere av arbeidsavklaringspenger fordelt på hvor lenge de har mottatt ytelsen. Antall. Juni 2019, og endring fra juni 2018

Varighet	Antall juni 2019	Endring i antall fra juni 2018	Endring i prosent fra juni 2018
I alt	118 884	-17 583	-12,9
1. år (1-12 mnd)	43 220	-262	-0,6
2. år (13-24 mnd)	29 706	-2 843	-8,7
3. år (25-36 mnd)	21 375	-2716	-11,3
4. år (37-48 mnd)	14 906	-1514	-9,2
5. år (49-60 mnd)	4 674	-3 230	-40,9
Over 5. år (61 mnd -)	5 003	-7 018	-58,4

Kilde: NAV

Nedgang i antall personer med nedsatt arbeidsevne i andre kvartal

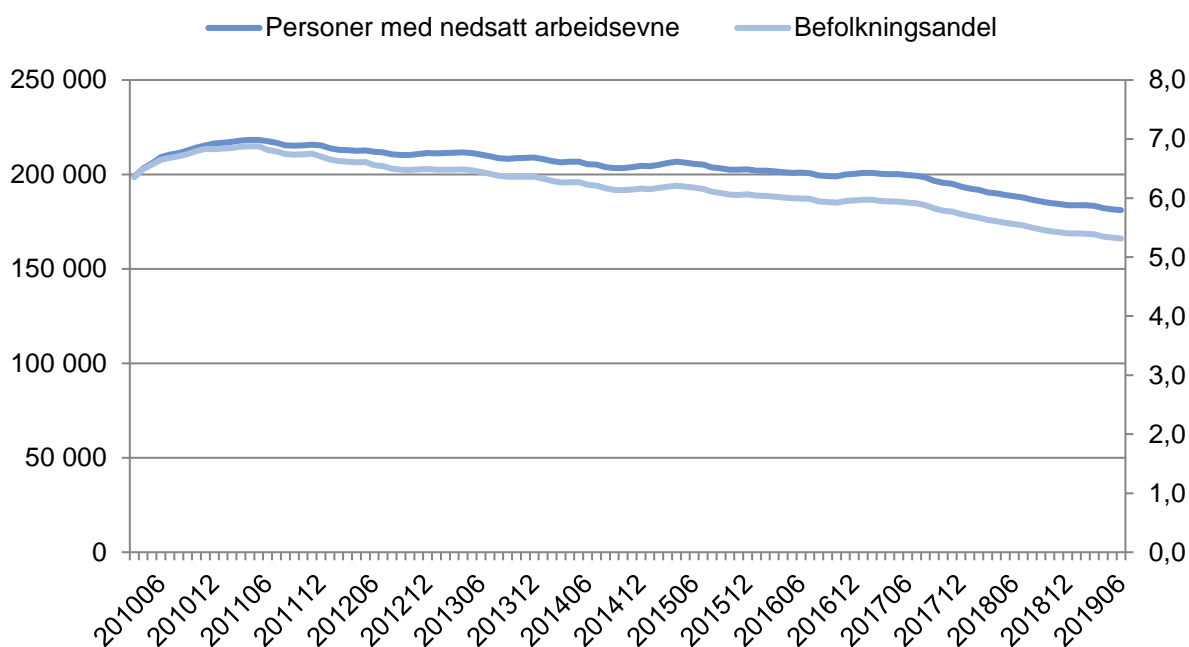
Ved utgangen av andre kvartal 2019 var 181 100 personer registrert med nedsatt arbeidsevne (figur 12). Dette er om lag 7 400 færre enn i tilsvarende periode i 2018, mens reduksjonen i løpet av 2019 har vært på 3 300 personer. Mens antallet lå relativt stabilt i første kvartal er det redusert med 2 200 personer i andre kvartal. Det gjenspeiler utviklingen på arbeidsavklaringspenger. Antall personer med nedsatt arbeidsevne ligger ved utgangen av juni på 5,3 prosent av befolkningen mellom 18 og 66 år. Dette er en reduksjon på 0,2 prosentpoeng fra tilsvarende periode i 2018.

I løpet av andre kvartal 2018 har det vært en tilgang av nye registrert med nedsatt arbeidsevne på 16 100 personer. Dette er en reduksjon fra 18 000 i løpet av første kvartal. Totalt er antall nye personer økt med 34 100 så langt i 2019, en økning på 3 200 personer fra tilsvarende

⁷ Varighet over 48 måneder kan ikke sidestilles med personer som mottar AAP ut over ordinær periode (unntak). Dette skyldes blant annet at vi ikke teller korte avbrekk med avgang fra ytelsen i denne statistikken, noe som bidrar til at varighetstallene blir høyere.

periode i 2018. En økt tilgang så langt i 2019, i en periode hvor det totale antall personer er redusert kan antyde at avgangen i 2019 er høy⁸. Av dem som ble registrert med nedsatt arbeidsevne i 2019 mottok 52 prosent sykepenger i forkant. Andelen er redusert fra 2018 hvor 55 prosent av nye personer registrert med nedsatt arbeidsevne mottok sykepenger i forkant. Dette samstemmer med utviklingen på arbeidsavklaringspenger og kan delvis være en effekt av regelverksendringene i 2018. Vi kan anta at endringene har ført til at enkelte personer som har mistet retten til arbeidsavklaringspenger og ikke lenger vært registrert med nedsatt arbeidsevne, nå kommer tilbake i statistikken.

Figur 12. Antall personer (akse til venstre) og andel av befolkningen (18-66 år, akse til høyre) med nedsatt arbeidsevne. Antall. Mars 2010 - juni 2019

Kilde: NAV

Færre mottar arbeidsavklaringspenger

Av personer som er registrert med nedsatt arbeidsevne var det i juni 2019 63 prosent som samtidig mottok arbeidsavklaringspenger. Dette er en reduksjon på 6,5 prosentpoeng fra tilsvarende periode i 2018. Dette fører til at antallet som er registrert med arbeidsavklaringspenger er redusert med rundt 16 900 personer i løpet av de siste 12 måneder. Andelen som mottar uføretrygd er økt med 0,4 prosentpoeng i samme periode, mens det totalt for resterende kategorier er en økning på 6,9 prosentpoeng. prosentpoeng for kategorien annet.

⁸ Ettersom avgangstall publiseres med ett kvartals forsinkelse vil vi ikke kunne se den reelle avgangen for 2. tertial før neste publisering i oktober.

Blant disse finner vi personer som mottar dagpenger, deltar på tiltak, mottar kommunale ytelser eller sykepenger, samt dem som ikke mottar stønad fra NAV. De fleste i den siste gruppen antas å ha blitt forsørget av familie eller andre.

Tabell 4: Personer med nedsatt arbeidsevne fordelt på ytelser (justert for dobbelttelling). Antall og andel. Juni 2019

	Nedsatt arbeidsevne	Arbeidsavklaringspenger	Uføretrygd	Dagpenger	Tiltakspenger	Annet
Antall	181 107	113 602	18 796	1 704	4 967	42 038
Andel prosent	100	63	10	1	3	23
Endring fra i fjor. Antall	-7 374	-16 915	1 475	413	816	6 837

Kilde: NAV

Deltakelse i arbeidsrettet tiltak

Ved utgangen av juni 2019 deltok 51 400 av dem som var registrert med nedsatt arbeidsevne i en eller annen form for arbeidsrettet tiltak. Dette utgjør 28 prosent av det totale antall registrert med nedsatt arbeidsevne. Andelen som deltar på arbeidsrettet tiltak er uforandret så langt i 2019. Et større antall av dem som ikke er registrert med tiltak er under annen oppfølging, som medisinsk behandling, rehabilitering eller sosial trening. Blant de under 30 år er det deltar 34,4 prosent i en eller annen form for arbeidspraksis. Dette er det vanligste tiltaket for denne aldersgruppen. Dernest følger opplæring (17,4 %) og tilrettelagt arbeid (21,1 %) som viktige former for tiltak. De ulike tiltakene er noe jevnere fordelt i aldersgruppen 30-59 år, men også her er arbeidspraksis tiltaket som benyttes oftest (23 %). Andelen registrert med arbeidspraksis reduseres betydelig for de over 60 år (10,9 %), som i økende grad deltar i tilrettelagt arbeid (34,8 %) eller mottar lønnstilskudd (31,7 %). Vi ser en klar tendens til at bruk av arbeidspraksis reduseres for de eldre aldersgruppene, samtidig som bruk av tilrettelagt arbeid og lønnstilskudd øker. Det er generelt færre som deltar i en eller annen form for tiltak blant de eldste aldersgruppene og deltakelsen synker med alderen.

Tabell 5. Personer med nedsatt arbeidsevne som deltar i et arbeidsrettet tiltak. Alder og type tiltak. Antall totalt og andel i hver tiltaksgruppe. Juni 2019

	I alt	Under 30 år	30-59 år	60 år og over
I alt	51 413	16 024	32 828	2 561
Arbeidspraksis	26	34,4	23	10,9
Arbeidsrettet rehabilitering	1	0,5	1,3	1,5
Avklaringstiltak	3,6	2,1	4,1	6,6
Jobbskaping og egenetablering	0,1	0	0,1	0,1
Lønnstilskudd	13,8	9,2	14,7	31,7
Oppfølging	17,4	16,2	18,5	12
Opplæring	16,7	18,6	17	1,8
Tilrettelagt arbeid	21,1	19	21,1	34,8
Tilrettelegging	0,2	0,1	0,2	0,6
kontroll	100	100	100	100

Kilde: NAV

Vedlegg

A. Definisjoner for hvem som tilhører gruppen med nedsatt arbeidsevne og hvem som kan motta arbeidsavklaringspenger.

Personer med nedsatt arbeidsevne

Begrepet «personer med nedsatt arbeidsevne» omfatter personer som på grunn av sykdom, skade eller andre hindringer har behov for ekstra oppfølging fra NAV for å få eller beholde arbeid. Bistandsbehovet fastsettes etter en arbeidsevnevurdering og vil omfatte arbeidsrettede tilbud og annen oppfølging som medisinsk behandling, rehabilitering, sosial trening/oppfølging og tilrettelegging.

Mange blir registrert med nedsatt arbeidsevne etter å ha brukt opp retten til sykepenger, eller fordi de fortsatt trenger tid til rehabilitering eller omskolering. Andre har vært lenge arbeidsledig, men på grunn av helsemessige utfordringer vurderes de å ha ekstra behov for oppfølging for å kunne komme i jobb. Personer som mottar sykepenger eller uføretrygd regnes ikke med i statistikken over personer med nedsatt arbeidsevne, med mindre de mottar arbeidsrettet oppfølging rettet mot personer med nedsatt arbeidsevne.

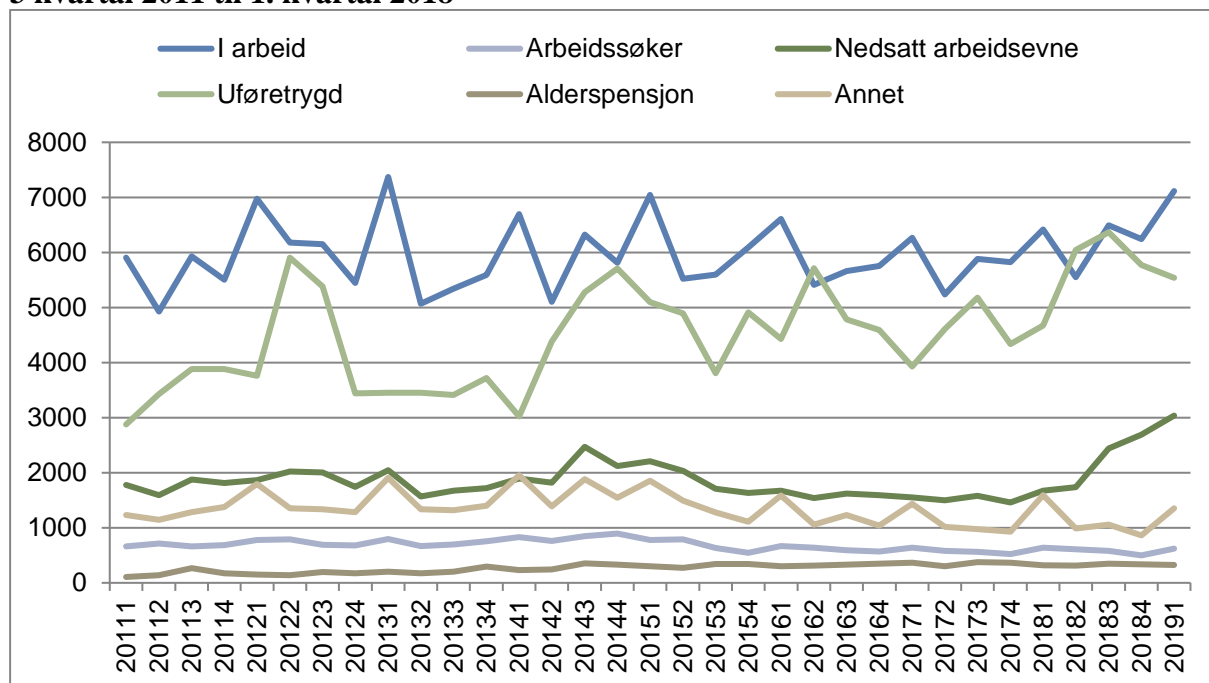
Arbeidsavklaringspenger

Arbeidsavklaringspenger kan innvilges til personer som har fått arbeidsevnen nedsatt med minst femti prosent på grunn av sykdom. Det er et krav at det foreligger en gyldig diagnose i henhold til klassifiseringssystemene ICD 10 og ICPC 2. Det er også et vilkår at man enten er under aktiv behandling, deltar i et aktivt tiltak, eller at man selv etter at dette er prøvd fremdeles anses å ha en viss mulighet for å komme i arbeid, og får oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten.

Tidligere (før 1.3.2010) mottok personer som var under medisinsk behandling rehabiliteringspenger, mens de som deltok i et arbeidsrettet tiltak mottok attføringspenger. Tidsbegrenset uførestønad kunne innvilges om man, til tross for medisinsk behandling og forsøk på attføring, ikke kunne komme i arbeid i overskuelig framtid, men at det var håp på lengre sikt. Minstestøtelsen for arbeidsavklaringspenger er 2G (grunnbeløpet i folketrygden). Fra 1. mai 2018 utgjør 193 766 kr.

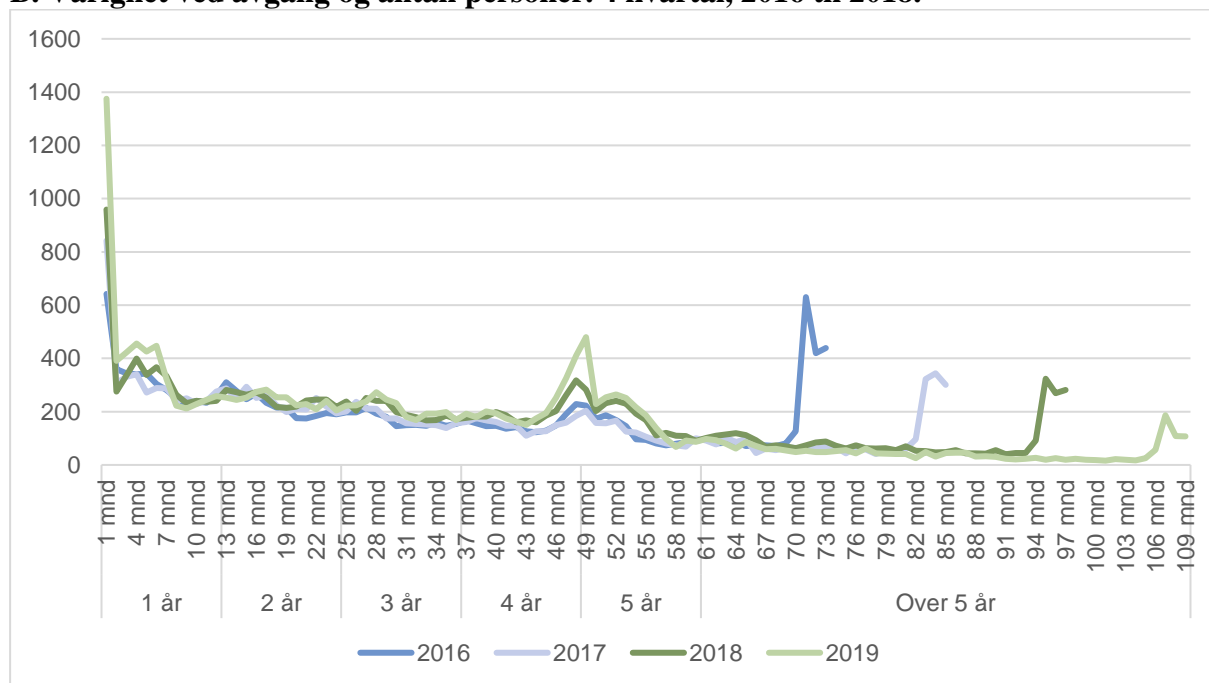
Vedlegg

A. Arbeidsmarkedsstatus seks måneder etter avgang fra arbeidsavklaringspenger. Antall. 3 kvartal 2011 til 1. kvartal 2018

Kilde: NAV

B. Varighet ved avgang og antall personer. 4 kvartal, 2016 til 2018.

Kilde: NAV

Referanser

Ellingsen, Jostein (2018). «Utviklingen i uføretrygd per 30. september 2013», Statistikknotat, Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Sundell, Therese (2018). «Utviklingen i sykefraværet, 3.kvartal 2018», Statistikknotat, Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Kalstø, Åshild Male Kalstø og Kann, Inger Cathrine (2018). «Færre på helse relaterte ytelse – friskere befolkning?», Arbeid og velferd 4/2018, s. 3-18

Lande, Sigrid (2019). «Færre får innvilget arbeidsavklaringspenger med nytt regelverk», Arbeid og velferd 1/2019, s. 81-98.